A. 1836 N°. 38.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 26 Maart.

FRANKFORT, den 22sten Maart.

Berigten uit Berlijn melden, dat aldaar voor eenigen tijd een zeer vriendschappelijke brief van den Sultan aan Zijne Majesteit den Koning van Pruissen ontvangen is, waarbij de Groote Heer, na groote lofspraak op het Pruissisch krijgswezen, den Koning zijnen wensch te kennen geeft, om twaalf Pruisische officieren van de onderscheidene wapenen, benevens vier en twintig onder-officieren te Konstantinopel te mogen bekomen, ten einde een gedeelte van zijn leger op de Pruisische wijze te laten exerceren.

Aan de officieren en onderofficieren, welke daartoe genegen mogten zijn, worden de voordeeligste voorwaarden toegezegd; zij bekomen een aanzienlijk reisgeld, behoorlijke huisvesting en verpleging. Z. M. de Koning heeft, verzekert men, dit schrijven op de minzaamste wijze beantwoord en het verzoek van den Sultan ingewilligd. Thans moet nog de keus geschieden der officieren, die zich naar de hoofdstad des Turkschen rijks begeven zullen; een groot aantal schijnt zich reeds daartoe aangemeld te hebben. De officieren, die naar Konstantinopel vertrekken zullen, hebben de verzekering, dat hun regt op bevordering, gedurende hunne afwezigheid, geen nadeel zal lijden.

De Sultan schijnt bij zijne aanvrage te hebben doen opmerken, dat hij van Engelsche en Fransche officieren slechts knoeijerijen te verwachten heeft; dat hij intusschen ook moeijelijk Russische officieren kan vragen, omdat zulks van de andere zijde waarschijnlijk aanleiding tot klagten zou geven; en dat hij zich derhalve tot eene onzijdige mogendheid had gewend, welker krijgswezen tevens zoo uitmuntend is.

ZWITSERLAND.

Zurich, 16 Maart. De kampstrijd van de staatsmagt met de kerk wordt, nadat hij in het bisdom Bazel geëindigd is, ook op andere plaatsen in het klein voortgezet. Het officiele dagblad, hetwelk te Lucern uitkomt, behelst een aantal artikels, waarvan de strekking uit opschriften als de volgende genoegzaam blijkbaar is: « Uit Rome komt grootendeels al het onheil.» Te Zurich heeft de regering op de voorschriften voor den vastentijd de goedkeuring alleen verleend, voor zoodanige gemeenten, welker geestelijken daarom, bij de regering aanvrage gedaan hadden. Te Thurgau eindelijk is een beslissende stap tegen de kloosters gedaan; de groote raad is aldaar in de laatste dagen zoo ver gegaan, dat derzelver opheffing zeker schijnt.

— Uit Bern wordt gemeld: « De commissarissen der regering te Pruntrut hebben, bij eene proclamatie, de priesters, die zich uit hunne gemeenten verwijderd hebben, op hunne verantwoordelijkheid aangemaand, om terug te keeren en hunne functien weder to aanvaarden. Het schijnt, dat der overheid verscheidene stukken in handen gevallen zijn, welke tot ernstige procedures tegen de aanstokers zullen aanleiding geven.

De groote raad van Lucern heeft alle uitoefening van regtsmagt in geestelijke zaken van wege den Pauselijken nuntius of den Roomschen gezant in Zwitserland voor een misbruik verklaard en den kleinen raad belast, een ontwerp van wet te maken, ten einde dit misbruik voortaan te keer te gaan. Men wil, dat dit besluit de eindelijke oprigting van een Zwitsersch aartsbisdom bedoelt.

Uit *Freiburg* wordt gemeld, dat de uit Pruntrut gevlugte pastoor *Cuttat* zich aldaar bevindt, en het dagblad *l'Ami de la Justice*, hetwelk tot den jongsten opstand heeft opgeruid, waarschijnlijk eerlang in die stad zal uitkomen, daar de drukkerij van hetzelve te Pruntrut is verzegeld.

PARIJS, den 22sten Maart.

In de kamer der afgevaardigden is gisteren de beraadslaging geopend over het voorstel van den heer *Gouin*, betrekkelijk de renteverminderinig van de 5 pCts. schuldbrieven. Het ministerie verlangt, dat deze zaak tot het aanstaande jaar uitgesteld worde, en heeft besloten, alsdan een ontwerp van wet daaromtrent voor te dragen.

— Men vindt thans in de dagbladen het rapport van den Spaanschen generaal *Espantero* over het gevecht met de Carlisten op den 5den dezer bij Orduna. De Carlisten hebben, behalve de gesneuvelden en gekwetsten, 161 man aan krijgsgevangenen verloren.

Bij Arlaban en Galdacano moet weder een gevecht plaats gehad hebben, waarbij de Carlisten eene gevoelige nederlaag geleden hebben.

's GRAVENHAGE, den 24sten Maart.

Naar men met genoegen verneemt, zijn de zwarigheden, welke de komst van den baron *Mortier*, nieuw benoemd Fransch minister aan ons hof, verhinderden, uit den weg geruimd, en wordt deze diplomaat binnen kort in deze residentie verwrcht.

— Men verzekert, dat de regering er in zou bewilligen, om de voorgestelde begrooting voor tien jaren, tot een driejarig budget, en wel voor den nog overigen tijd van het tegenwoordig tienjarig tijdvak, te beperken. Ook wil men, dat de remises uit de Oost, in 1834, bij de 18 millioenen bedragen hebben, en in 1835 op 11 millioenen zijn geraamd.

— In de afdeelingen van de Tweede kamer der Staten-Generaal is laatstelijk onderzocht geworden het ontwerp van wet, strekkende tot voorziening in de volle rentebetaling der nationale schuld, op 30 Junij en 31 December 1836. Gelijk bij vroegere beraadslagingen over hetzelfde onderwerp, hebben de leden inlichtingen verlangd omtrent den stand onzer geschillen met Belgie; de hoop geuit, dat weldra eene eindschikking met hetzelve zou worden gesloten, en den wensch te kennen gegeven, dat de Regering alle pogingen zou aanwenden, om den tegenwoordigen toestand te doen ophouden. Nopens de betaling zelve waren de gevoelens uiteenloopende. Volgens den een, was de betaling noodzakelijk en doelmatig; maar naar de meening van anderen, behoorde daarmede te worden opgehouden. Tegen de wijze van voldoening dezer renten, namelijk door de vermeerdering der Oost-Indische schuld, zijn vele bedenkingen gemaakt. Al dadelijk deed zich bij velen de vraag voor, of de Oost-Indien wel in staat zouden zijn dit voorschot te doen, en dit te meer, omdat men berekende, dat dezelve, in 1836, 12½ millioenen zouden moeten leveren, en, bij de aanneming en het slagen der voorgedragene leening van 140 millioenen, in 1837, nog met eene rentebetaling van schier 8 millioenen zou worden bezwaard. Er werd dienvolgens gevraagd welke voornemens de regering voor het jaar 1837 had, indien de staatkundige omstandigheden onverhoopt geene verandering mogten ondergaan; en tevens, of men er wel op bedacht was, dat de Oost-Indien, evenzeer als thans met het sijndicaat plaats had, onverwacht de teruggave van alle, en, in dat geval, nog vermeerderde voorschotten zou kunnen vorderen. Maar, bovendien, merkte men aan, dat men het weinig overeenkomstig met eene voorzigtige staatkunde beschouwde, dat men de renten eener schuld, die eens ten laste van Belgie zou moeten komen, op de Oost overdroeg, tot welke bezitting Belgie in geene betrekking staat, en die door hetzelve als schuldeischer zou kunnen worden afgewezen; dat men het, dienvolgens, raadzamer oordeelen zoude, dat het amortisatie-sijndicaat met de betaling zoude voortgaan; en dat, indien hetzelve zich daartoe thans niet in staat mogt bevinden, het wenschelijk ware, dat er, te zijne laste, eene geldleening, bijv. tegen 4½ pCt., zou uitgeschreven worden, om in deze rentebetaling te voorzien. Wijders heeft men verlangd, dat, even als in de laatste jaren, slechts voor de rente van een half jaar, en dus voor die van 30 Junij, zorg gedragen zou worden.

— In de afdeelingen van de Tweede Kamer zijn al verder onderzocht geworden de ontwerpen van wet, regelende 's rijks gewone uitgaven en ontvangsten voor den tijd van tien jaren. Dienaangaande is voornamelijk aangevoerd:

Ten eerste is de doelmatigheid, om de staatsbegrooting voor eenige jaren vast te stellen, ingezien en erkend; doch anderen, integendeel, hebben de noodzakelijkheid daarvan bestreden, en in het voorstel daartoe slechts de strekking meenen te ontwaren, om dit gewigtig onderwerp, met 's volks belangen in zulk eene naauwe betrekking staande, niet aan eene jaarlijksche beraadslaging te onderwerpen. De leden, die het laatste gevoelen voorstonden, hebben het betreurd, te ontwaren, dat de regering niet voornemens scheen dit punt, bij eene eventuele en zoo noodzakelijke herziening der grondwet, te doen herzien.

Ten tweede, heeft men vrij algemeen geoordeeld, dat de staatkundige omstandigheden nog geenszins toelaten, om eene begrooting voor den tijd van tien jaren vast te stellen. Dezelfde redenen, welke de regering hadden doen besluiten, om, ten gevolge der bekende tijdsomstandigheden, van de grondwettelijke voorschriften af te zien, waren

nog geldig; en men bevreemdde zich derhalve deze verandering van denkwijze der regering te hebben opgemerkt.

Ten derde heeft men gemeend, dat inderdaad de tienjarig begrooting, in het begin van 1830 vastgesteld, nog bestaat; dat dezelve, alleen ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen, niet langer heeft kunnen werken, doch dat, zoodra de tegenwoordige verwikkelingen, waarin Nederland zich gebragt ziet, zullen ontward zijn, die begrooting als van zelve terugkeert. Indien men derhalve eene tienjarige begrooting zou wenschen daar te stellen, dan zou men den jare 1840 daartoe moeten afwachten, daar anders welligt in dien tijd twee tienjarige begrootingen te gelijk zouden moeten werken.

Ten vierde, heeft men verklaard, dat, welk gevoelen men ook te dezen opzigte mogt voorstaan, echter de voorgedragene begrooting geenszins aan de grondwettelijke voorschriften beantwoordt en derhalve ook niet kan worden aangenomen; ja men zag in dezelve, in plaats van eene toenadering tot de grondwet, veeleer eene afwijking daarvan; dat men niet zou kunnen toestemmen, dat de geldelijke aangelegenheden van Maastricht en daartoe behoorende streken voor tien jaren van de begrooting zouden worden gelaten; dat daarop gemist werden; de som van $2\frac{1}{2}$ millioenen, welke voor de jaarlijksche verwisseling van uitgestelde in werkelijke schuld gevorderd werd, benevens de geheele rentebetaling der 5 pCt. schuldbrieven, alsmede des schatkist-biljetten; dat de som van *f* 300,000 voor het Departement van Justitie uitgetrokken, voorloopig als wel niet noodzakelijk was te beschouwen; dat voor Marine, immers voor gewone tijden, te ruim gevraagd werd; dat elf millioenen voor Oorlog, in den tegenwoordigen tijd, als te hoog waren te beschouwen, vooral nadat men laatstelijk, bij de behandeling der begrootings-wetten, te kennen had gegeven, dat men die som alleen in den tegenwoordig buitengewonen en oorlogs-toestand zou kunnen toestaan; en dat, in een woord, nu voor tien jaren zoude worden vastgesteld eene begrooting van uitgaven, die inderdaad gelijk is aan die voor 1835, aan welke, gelijk bekend is, vele leden niet dan schoorvoetende, en aan den drang der omstandigheden gehoor verleenende, alleen voor dat jaar, hunne toestemming gaven; en dat men dus gedurende tien jaren dezerzijds zoude moeten afzien van alle aanvulling met op dezelve verlangde posten, en van alle nog tot en met die laatste begrooting algemeen en bijzonder aangewezene veranderingen, welke men om derzelver groot aantal, niet zou opsommen. Bovendien, meende men, dat de begrootingen van ontvangsten en uitgaven schijnbaar sloten; dat inderdaad geene evenredigheid derzelve tot stand is gebragt kunnen worden, dan door de overbrenging van 's rijks schuld, voor een belangrijk deel, op de overzeesche bezittingen, zoodat dezelve, in plaatse van zeker voor de toekomst te zijn, van onzekere omstandigheden zou afhangen. Sommige leden zouden het niet ondienstig achten, dat de begrooting voortaan weder in twee deelen zou worden gesplitst, doch anderen hielden het gedurende de voortduring van de tegenwoordige omstandigheden, voor onmogelijk, om de grondwettelijke bepalingen nopens dit onderwerp stipt na te leven. Door enkele leden is nogtans te kennen gegeven, dat zij mogelijk aan de begrooting, welke opgemaakt is voor gelijke omstandigheden, als waarin wij thans verkeeren, hunne toestemming zouden kunnen geven, indien de regering den tijd van derzelver duur tot drie jaren wilde beperken, zijnde de nog overige tijd van het tienjarig tijdvak, dat met 31 December 1839 zoude eindigen.

Ten vijfde heeft men, wat het ontwerp der middelen betreft, hetzelve afhankelijk gemaakt van hetgeen door de regering ten aanzien van dat der uitgaven, mogt worden besloten; en op de zoo noodzakelijke herziening van vele belastings-wetten aangedrongen.

En *ten zesde*, was men van gevoelen, dat door de vaststelling eener tienjarige begrooting in eenen onzekeren staat van zaken, ook tevens de herziening der grondwet, gedurende al dien tijd, zou worden verschoven.

Ook op de bedenkingen, tegen deze ontwerpen gemaakt, verwacht men binnen kort de antwoorden der Regering.

UTRECHT, den 24sten Maart.

Het aanstaande feest van het 200jarig bestaan Academie, in de eerste helft der maand Junij aanstaande, zal, naar men verneemt, luisterrijk zijn. Onder anderen zal aan de maskerade, voorstellende den intogt van Prins *Maurits* binnen Ostende na de overwinning van Nieuwpoort, 3 Julij 1300, alles te koste worden gelegd. De hoofdpersonen, welke hierin zullen voorkomen, zijn: Prins *Maurits van Nassau*, Graaf *Justinus van Nassau*, Graaf *Hendrik Frederik van Nassau*, *Lodewijk Gunther van Nassau*, *Ernst Casimir van Nassau*, Don *Francisco de Mendosa*, admirant van Arragon. De costumes van deze hoofdpersonen zullen prachtig zijn, terwijl de verscheidenheid der Nederlandsche, Engelsche, Duitsche, Fransche en Spaansche Edelen, Officieren en Soldaten, de garde van *Maurits*, de gevangenen, en de fiere Nederlanders, dragende de veroverde vaandels, (150 in getal) aan het geheel eene bevallige levendigheid zullen bijzetten, waartoe ook veel zal bijdragen de voorstelling der afgevaardigden uit Hollands Staten op eenen wagen, waaronder *Johan van Oldenbarneveld* en *Jacob Huygens* genoemd worden. Men moet hierbij echter niet vergeten, dat de vete tusschen *Maurits* en *Oldenbarneveld* juist toen is ontstaan, daar in de eerste vreugde der overwinning aan *Maurits* menig woord ontviel, waarin *Oldenbarneveld* zijne zucht tot meerder gezag meende te bespeuren.

Het denkbeeld nogtans dezer voorstelling, nationaler dan dat van eenen Engelschen wedloop, waarvan gesproken wordt, zal gewis zijne werking niet missen bij landgenoot en vreemdeling, en is Muzenzonen waardig, die voor Vaderland en Oranje, in de velden van Hasselt en Leuven, de roemrijke geheugenis van Nieuwpoort in de daad hebben teruggeroepen."

AMSTERDAM, den 24sten Maart.

Beurs van den 23sten Maart.

Holland. Van onze $2\frac{1}{2}$ pCt. werden in het begin verscheidene postjes à 56 omgezet; later evenwel kreeg de markt meerdere vastheid en bleef dit effekt bijkans $56\frac{1}{8}$; 5 pCt. in kleine partijtjes à $102\frac{1}{8}$ en $\frac{3}{16}$ gedaan; kansbiljetten $24\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$ bij weinig omzet; in beide sijndikaat was weinig handel; oude $97\frac{1}{2}$; nieuwe $81\frac{1}{2}$ gedaan; aandeelen handelmaatschappij werden aanvankelijk à $136\frac{3}{4}$ afgegeven, doch bleven op het eind der beurs $137\frac{1}{4}$ met koopers.

Spanje. Ardoins $46\frac{3}{16}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{5}{16}$ $\frac{1}{4}$ verscheidene partijtjes gedaan; groote stukken $45\frac{3}{4}$ à $\frac{1}{2}$; Passive $15\frac{5}{8}$ $\frac{9}{16}$, bij weinig affaire.

Alle Russische en Oostenrijksche schuldbrieven onveranderd.

Beurs van den 24sten Maart.

De Spaansche effecten hebben op nieuw eene niet onbeduidende daling geleden, doordien dezelve gisteren te Antwerpen merkelijk flaauwer waren, op het gerucht, dat de interventie door Frankrijk stellig geweigerd is; dit heeft de houders eenigzins ontmoedigd, te meer daar men ook het gerucht verspreid had, dat de rentebetaling te Parijs zoude zijn geannonceerd, hetwelk tot nu toe nog niet geschied is.

Alle onze binnenlandsche fondsen gezocht; handel maatschappij belangrijk hooger. In andere effecten geene verandering.

Blijvende prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $56\frac{3}{16}$; 5 pCt. $102\frac{1}{4}$ à $\frac{5}{16}$; kansbiljetten 25 à $\frac{1}{16}$; oude sijndicaat $97\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; nieuwe van $81\frac{5}{8}$ tot $82\frac{1}{4}$ geklommen; aandeelen handelmaatschappij $138\frac{1}{2}$.

Spanje. Ardoins $45\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$; groote stukken $44\frac{5}{8}$ à $\frac{3}{4}$; passive $15\frac{3}{8}$; Fransche uitgestelde $16\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$.

ARNHEM, den 25sten Maart.

De heer *Eichhorn* heeft, naar wij vernemen, met den Heer *Hess* van Zutphen een engagement getroffen, om daar op aanstaanden *Maandag* den 28sten met zijne beide zonen Concert te komen geven; en met Mejufv. *Otting* zich verbonden om op *Dingsdag* den 29sten te Deventer, na eene voorafgaande tooneelrepresentatie zijne kinderen te doen hooren; terwijl te Zwolle op *Woensdag* den 30sten een gelijk Concert, onder directie van den Heer *Koning* zal plaats hebben.

Mengelwerk.

Heropende zitting der Staten-Generaal.

Finantiele Voordragten van Wetten.

(Vervolg en Slot)

Doch na alle deze door ons opgesomde gegronde en hoofd-bezwaren tegen de aanneming der voorgedragene wets-ontwerpen aan de Staten-Generaal, meenen wij tevens regtvaardig te moeten wezen. Wij erkennen, dat, zoo lang de ongelukkige instelling van het amortisatie-sijndicaat bestaat, de belangen van dat ligchaam moeten worden behartigd. Wij weten het, dat de kas van die instelling schier uitgeput is en krachtige ondersteuning vordert. Wij geven toe, dat er noodzakelijkheid bestaat, om aan dezelve de aanzienlijke voorschotten terug te geven, welke zij voor verschillende oogmerken heeft verstrekt. Wij zullen thans niet onderzoeken, of velen vroeger goed of kwalijk voorspeld hebben, dat het doen dier gedurige voorschotten door het amortisatie-sijndicaat op den duur niet konde voortgaan en ten nadeele van 's lands schatkist zoude uitloopen. Wij willen daadzaken stellen, zonder oorzaken op te sporen. Eveneens stemt men er mede in, dat, daar men den treurigen weg, tot voldoening der Belgische renten, niet schijnt te kunnen verlaten, er dringende noodzakelijkheid bestaat, om in die betaling te voorzien. Wij kunnen echter geenszins toegeven, dat er eenige noodzakelijkheid bestaan zoude, om die voorziening tot de betaling op 31 December dezes jaars uit te strekken. Integendeel, wij beschouwen dit als de zaken en omstandigheden vooruit loopen; als eene wegneming der hoop, dat nog in dit jaar eene lang door de geheele natie gewenschte eindschikking zal worden getroffen. In twee opzigten vordert mitsdien de drang van omstandigheden, dat de wetgeving des lands, in gemeen overleg, middelen berame, ten einde alle verwikkelingen, van af den 30 Junij aanstaande, te voorkomen, indien er ten minste geene middelen mogten te vinden zijn, om voor dien tijd het ligchaam van het amortisatie-sijndicaat te slopen, of om tot eene splitsing der $2\frac{1}{2}$ pCt. overtegaan, en de betaling van de renten van die van *Belgie* af te wijzen. Maar die drang der omstandigheden moet, noch mag, leiden, om tot onereuse middelen overtegaan, om de toekomst te bezwaren, om de natie later met zware lasten te drukken, om in den onzekeren toestand, waarin wij leven, voor *tien* jaren de geldmiddelen van den staat op eenen vasten, onveranderlijken voet, te regelen. Die drang van omstandigheden mag ons niet dwingen, om 's lands financien te verwikkelen, aan gedane beloften

niet te voldoen, geene noodzakelijke bezuinigingen in te voeren, en alles hetgeen sedert zoo vele jaren aan de aandacht der regering is onderworpen, stilzwijgend over het hoofd te zien.

Indien voor de natie door den maatregel groote verligting van lasten ware te verwachten, welligt zoude men over vele bezwaren kunnen en mogen heen stappen; maar dit is het geval in geenen deele, want hoe schoon de toezeggingen deswege ook mogten zijn, zoo is het niettemin zeker, dat, bijaldien eenmaal de geldmiddelen der overzeesche bezittingen, uit welken hoofde dan ook, onverhoopt onvoldoende mogten zijn, om in de renten van eene zeer hooge en jaarlijks, gelijk te verwachten is, steeds toenemende schuld te voorzien, het rijk, en dus de natie, het weder zal wezen, die de renten dezer ontzettende staats-schuld zal moeten dekken. Wat de nieuw daar te stellen schuld zelve betreft: behalve alle de bezwaren, waaraan dezelve is onderworpen, behalve het weinige aanlokkelijks, dat zij het oplevert, is het ook een groot bezwaar tegen derzelver vestiging, dat er hoegenaamd van geene aflossing of vernietiging, hoe langzaam ook te bewerkstelligen, gesproken wordt.

Wanneer wij nu alle deze bedenkingen in overweging nemen, welke zich tegen de aanneming der voorgedragene wets-ontwerpen schijnen te vereenigen, dan bevreemdt het ons, dat van regeringswege tot derzelver voordragt is besloten; dan hopen wij, dat 's lands vertegenwoordiging, op wier vaderlandsliefde wij meenen te mogen vertrouwen, de ontwerpen naar waarde zal beoordeelen, en dan houden wij ons overtuigd, dat derzelver raadplegingen het kenmerk zullen opleveren van aandachtig overleg, bedaardheid van onderzoek, maar vooral van voorzigtigheid in de eindelijke beslissing.

Uit al het aangevoerde meenen wij als ons besluit te mogen opmaken, dat het er verre af is, dat 's lands financien zich in eenen bloeijenden staat bevinden, waarvan men bij de voordragt der aangeboden ontwerpen gesproken heeft, en dat juist de indiening dezer voorstellen van wet het onwedersprekelijkst bewijs opleveren, dat men tot derzelver voordragt heeft besloten, omdat 's lands financien in eenen zeer ingewikkelden toestand verkeerden, waaruit men dezelve door eene groote financiele operatie wenschte te redden. Het middel, hetwelk men daartoe bij de hand genomen heeft, schijnt ons toe niet juist gekozen te zijn; en het doet ons, om dit ten slotte te zeggen, bijzonder genoegen te hebben mogen vernemen, dat wij in dit opzigt niet alleen ons bijzonder gevoelen over dit hoogst belangrijk onderwerp hebben aan den dag gelegd, maar dat zelfs in de afdeelingen van de Tweede Kamer, bij het aanvankelijk onderzoek, hetwelk in dezelve over meergemelde ontwerpen heeft plaats gehad, ons bijzonder gevoelen, grootendeels door vele, zoo niet de meeste leden, is voorgedragen.

Bedenkingen, aangaande het ontwerp van wet tot bevordering van de ontginning der woeste gronden.

Wanneer dit voorgedragen ontwerp tot wet wordt aangenomen, dan zijn voor het toekomende de grondslagen gelegd, waarop de omschepping van woeste velden tot vruchtbrengende landerijen zal kunnen plaats grijpen. Doch tevens is alsdan de gelegenheid, zoo niet voorbij, dan toch moeijelijker geworden, om, zonder krenking van belangen of verstoring van reeds gemaakte plannen en inrigtingen tot ontginning, zoodanige veranderingen te maken, als het welzijn van den landbouwer nader blijken zoude te vereischen.

Uit dit oogpunt beschouwd, oordeelden wij de voorbehoudingen, in art. 3 van het ontwerp voorkomende, ongenoegzaam, en achten wij het van veel gewigt, dat reeds in de wet de bepaling gevonden werd, dat men, alvorens tot eene verdeeling of uitgifte van grond overtegaan, in overweging mogt nemen, *waar* en in *welke rigtingen* de noodige wegen behooren aangelegd te worden, en welke gunstige gelegenheden er aanwezig zijn om geschikte vaarten daar te stellen, zoo tot afwatering der landen als tot aanvoer van mestspeciën. Dit geschiedende, zoude men kunnen voorkomen, dat er, even als oudtijds, weder ongeschikte wegen met nadeelige krommingen en omwegen ontstonden, welke thans den landbouwer op zoo vele verloren dagen arbeids van werkvolk en paarden te staan komen. Ten dezen aanzien scheen het ons verder nog toe, dat het mede allernuttigst zoude wezen, indien er nader bepaald konde worden, welken afstand de nieuw te bouwen boerenwoningen van elkander en van de aanteleggen wegen behooren te hebben, opdat die gebouwen zich meer in het midden der te bebouwen landen zouden bevinden; want het voordeel, dat zoodanige gunstige ligging der bouwgronden oplevert, wordt in andere landen zoo hoog geschat, dat men er hier en daar toe gekomen is, om ruilingen van akkers en velden tot stand te brengen en zich daarvoor aanmerkelijke opofferingen te laten welgevallen.

Ook ten opzigte van de verdeeling der markengronden, malenvelden enz., in art. 15 behandeld, vinden wij geene zekerheid genoeg, dat elk der geregtigden of geërfden zijn aandeel uit de gemeenschap zal bekomen in gronden, welke om en bij zijne hoeve gelegen zijn. Mogt dit mede als regel bij de wet vastgesteld worden, dan was men beter in staat om te verhinderen, dat de invloed van groote eigenaars of voorname lieden nadeelig kon werken voor de belangen der kleine geërfden. Daarentegen kon de schadeloosstelling, volgens hetzelfde art. 15 aan de geringere regthebbenden te verleenen, van bedingen verzeld gaan, bij welke voor het belang dier personen, zoowel als voor het welzijn der bezitters van reeds bestaande hoeven, gezorgd werd. Men kon, namelijk, aan den afstand van grond de verpligting verbinden van akkermaalshout, ten einde die kleine eigenaars alzoo in de gelegenheid te brengen, door eigen vlijt de noodige brandstof te bekomen, waardoor de veiligheid der reeds aanwezige houtgronden beter zoude verzekerd worden. Immers was de gegronde vrees voor beroovingen tot heden eene voorname reden, waarom de markgenooten zoo ongenegen waren, hunne toestemming te geven tot den afstand van grond aan behoeftigen.

Vooral echter bragt het eerste artikel van de ontworpen wet ernstige bedenkingen te wege, daar bij hetzelve beschikkingen gemaakt worden omtrent het eischen van novalen tiend; waartoe, volgens de toelichtende memorie, bijzondere personen of sommige corporatiën geregtigd zouden zijn, ten gevolge van enkele concessien, door den souverein in vroegere tijden verleend. Dit te stellen toch moet strijdig beschouwd worden met het vastgestelde in latere staatsregelingen, waarbij de toen bestaande souvereine magt geheel andere beschikkingen heeft gemaakt. Daarbij, immers, is het bezit van concessien van souverein uit vroegeren tijd ongenoegzaam verklaard, wordt er een wederzijdsch contract gevorderd om dergelijke aanspraken te kunnen doen gelden, en is uitdrukkelijk het tiendregt afgeschaft; althans voor zoo veel hetzelve uit het leenstelsel zijnen oorsprong heeft genomen, gelijk zulks veelal het geval is in *Gelderland*, voornamelijk ten opzigte van die landen, welke niet aan de wateren zijn betwist of op dezelve veroverd werden.

Wordt derhalve de geldigheid van oude concessien ook zelfs maar indirectelijk erkend door de tegenwoordige wetgevende magt, dan zal het gevolg daarvan niet lang bepaald blijven bij die genen, welke tot het heffen van novale tienden geregtigd meenen te zijn, maar ook de invordering van velerlei andere oude lasten, van leenroerigen oorsprong, zoo als thinsen, stedigheden, enz., waarvoor vroeger zoo wel tienden als personeele diensten werden afgekocht, zal weder met elken dag meer herleven en meer regtstreeks, dan thans wel het geval is, afgedwongen worden.

Hoe onregtmatig echter dergelijke vorderingen thans zijn en reeds geweest zijn, sedert de invoering van een algemeen, gelijkwerkend stelsel van grondbelasting, valt terstond in het oog, wanneer men bedenkt, dat ook de oude bezitters van die regten tegen het genot daarvan *pligten* te vervullen hadden, waaraan zij in latere tijden weinig en thans zelfs in het geheel niet meer konden beantwoorden. Want, ofschoon de eerste daarstelling van die lasten niet het gevolg geweest is van een welverkregen regt, maar van dwang, zoowel ten behoeve van kerkelijke als wereldlijke heeren of souvereinen; naardien de bezitters van de toenmaals aanwezige bouwgronden en hoeven, voor zoo verre zij met die lasten bezwaard voorkomen, souvereinen te huldigen en de gevorderde schattingen te leveren hadden: — zoo genoten zij daarvoor nogtans, hetzij onmiddellijk hetzij middellijk, de bescherming van 's lands opperste magt. Dit blijkt onder anderen ten duidelijkste uit de declaratie van Koning ALBRECHT van het jaar 1304, ten opzigte van de regten der hofhoorigen, waarvan het elfde artikel dus luidt: »*Des zal den heer sijnen eijgenen hofhorigen, keurmoedigen, wastinsigen luijden weder beschermen beschadden ende verdedigen en helpen tot haren rechten.*» Derhalve als men aan de bezitters van concessien, door vroegere souvereinen verleend, hunne oude regten wil hergeven of vergoeden, niettegenstaande die souvereinen van vroegeren tijd of derzelver regthebbenden thans niet meer bij magte zijn, om hunne verpligtingen jegens de aangesproken goederen wederkeerig te vervullen, dan kan zulks niet plaats hebben ten koste van de bezitters der vroeger alzoo bezwaarde goederen, zoo lang van dezelve de evenredig omgeslagen grondbelastingen, die insgelijks ten behoeve van kerk en staat verstrekken, geheel en al gevorderd worden. Er zouden gevolgelijk, om regtvaardig en billijk te handelen, niet anders te doen overblijven, dan de grondbelasting met het bedrag dier herboren vorderingen te verminderen, zoodra dezelve op nieuw moeten worden voldaan.

De moeijelijkheden dus, welke wij voorzien, wanneer bij de wet op dergelijke wijze gesproken wordt van oude regten; alsmede de voordeelen, welke er te berekenen zijn uit de voorafgaande bepaling en afperking van goede en doelmatige wegen, die alsdan langzamerhand en buiten veel bezwaar voor de geldmiddelen des lands of der gewesten, des noods enkel en alleen ten gevolge van een goed plan van inrigting en aanleg door de ontginners zelven kunnen daargesteld worden, kwamen ons zoo gewigtig voor, dat wij meenden onze beschouwingen aan de algemeene beoordeeling te moeten onderwerpen.

S.

Als twee vechten om één been,
Loopt er de derde mée heen.

Eendragt maakt magt, was de gouden spreuk onzer voorvaderen: daaraan was *Nederland* haar bestaan verschuldigd; hierdoor was het alleen mogelijk, dat zeven der Nederlandsche provinciën, gedurende eenen kampstrijd van tachtig jaren, het hoofd konden bieden aan de magtigste monarchie van *Europa* van dien tijd, die meester was van de krachtigste zenuw des oorlogs, van het goud van *Peru* en *Mexico* (1) en deze eindelijk dwong, haar vrij en onafhankelijk te verklaren.

Wij hebben dezer dagen het zonderbare verschijnsel gezien, dat het onlangs door tweespalt zich afgezonderd hebbende gedeelte van het Koningrijk der Nederlanden, dit motto heeft blijven voeren, en het Belgische wapenschild onze aloude magtspreuk, in het Fransch vertaald, bevat: *l'U — fait force*. In de daad zag men nimmer schooner eprigramma: indien *Eendragt magt maakt*, zoude hieruit dan niet volgen, dat de *tweedragt* der Nederlanders *zwakheid* veroorzaakte, en, helaas! reeds zien wij daarvan dadelijk de uitwerking bij onze naburen. In *Duitschland* (2) zegt men: indien het Koningrijk der Nederlanden rijk was; indien hetzelve schuldeischer van de vornaamste monarchiën van *Europa* is, zoo is het zulks voornamelijk verschuldigd aan de cijns van het monopolie, dat het sedert eeuwen op *Duitschland* heeft geheven; de Rijn, duitsch in zijnen oorsprong duitsch door alle zijne afwateringen, duitsch voor negen tiende van zijnen loop, doorstroomt alleen een vreemd land voor een klein gedeelte aan deszelfs uitmonding; en hoe is het mogelijk, dat dit kleine land den duitschen stroom tot eenen Nederlandschen heeft kunnen maken? Dit was zoo lang mogelijk, als de *Nederlanden vereenigd* tegen over *Duitschland verdeeld* stonden; doch deze staat van zaken moet ophouden, nu *Duitschland*, door hetzelfde *tolstelsel vereenigd*, staat tegen over de *Nederlanden verdeeld*. Zie daar dan, bewoners van 't voormalig Koning der Nederlanden! reeds de wrange vruchten van deze verdeeldheid; doch laten wij, bewoners van

(1) MONTESQUIEU zeide: voor den Oorlog moet men drie dingen hebben, geld, geld en geld.
(2) Zie *Eisenbahn van Köln nacht Antwerpen; Köln*, 1834.

Oud-Nederland, dan ten minste eendragtig blijven; maar helaas! onze beide koopsteden *Amsterdam* en *Rotterdam* leveren een bewijs van het tegendeel op.

Een nieuw transportmiddel, in alle opzigten boven het oude verkieslijk, wordt door alle beschaafde landen van de beide wereld deelen met geestdrift ingevoerd; een paar mannen, uit zucht tot welzijn voor hun vaderland gedreven, staan op, om hetzelve alhier mede in te voeren, doch hunne edelmoedige pogingen worden verijdeld; naderhand, na het noodlottig tijdverlies, trekt het gouvernement zich de zaak aan, en *Rotterdam*, zoo als het schijnt, uit bijzonderen naijver jegens hare mededingster *Amsterdam* gedreven, verliest haar waar eigenbelang zoo verre uit het oog, dat zij zich tegen een transportmiddel blijft verzetten, zonder hetwelk zij met haren concurrent een gewisse prooi van het op hare onderlinge tweedragt loerende *Antwerpen* wordt; en waarschijnlijk alleen, omdat *Rotterdam*, in dit oogenblik, door hare particuliere situatie beter voor den Rijnhandel gelegen is dan *Amsterdam*, en hiervan in deze oogenblikken de voordeelen exploiteert; terwijl zij, door het daarstellen van eenen spoorweg, met hare mededingster gelijk vreest te komen; doch uit het oog verliest, dat, zoo zij dit pleganker van haar commercieel bestaan niet aangrijpt, zij met *Amsterdam* verloren gaat, en *Antwerpens* bloei zich op haren ondergang, uit hare noodlottige tweedragt geboren, zal vestigen; en, zoo als het spreekwoord zegt, *als twee vechten om één been, loopt er de derde mêe heen.*

A gouverno voor Neêrlands Handel.

Eene Onwaarheid.

Het is verre van ons, alles te prijzen, wat op Gelderlands bodem plaats vindt. — Hier en daar mogen gebreken schuilen, die het oog eener waakzame politie ontglippen; maar dat de opmerking van den heer H. C. DRESSELHUYS in zijne *Belangrijke tafereelen*, gedrukt bij C. CAMPAGNE te *Tiel*, waar zij, gelooven wij niet. Zij luidt aldus: « *Op eenen anderen tijd ging hij* (*) *des avonds, door de stad.*" De persoon, hier bedoeld, is een beeldschoon mensch, van den eersten rang en rijkdom; en juist in dien tijd smoorlijk verliefd, — dit dient de lezer te weten, om de kracht van de volgende aanmerking te gevoelen — hij ziet noch links noch regts: « *Langzaam en peinzend gaat hij, met de handen op den rug, u voort, toen een hoop volks, die zich op den hoek eener straat verzameld u had, hem vrij luidruchtig bespottede.* KAREL *bemerkte zulks echter niet*" (de Roman-schrijver waarschijnlijk zoo veel te beter). « *Een eind weegs voort gegaan zijnde, werd hem eene groote kluit aarde op den rug geworpen.*" — Nu dit meenen wij, dat de Roman-schrijver vrijheid heeft, van *al het mogelijke* gebruik te maken, om er zijne verdichte geschiedenis mede op te luisteren. Sommigen maken het nog wel erger; in plaats van eene kluit, laten zij wel eens eenen kogel vliegen: ook wel eens veel stouter, want eene beenbreuk, een gebroken as, eene wolkbreuk of soortgelijke verschrikkelijke voorvallen zijn wij in de romans gewoon. — Wij nemen het den heer DRESSELHUYS dan ook niet kwalijk, dat hij in eene Geldersche stad eenen jongen een' kluit aarde doet werpen — want de kluit is op rekening van den schrijver; die hem eigenlijk smijt: de heer DRESSELHUYS toch is geen gefingeerd persoon, maar de ondeugende jongen wel. Maar wat gebeurt er nu verder? Er volgt eene opmerking over Geldersche steden, over eene algemeen heerschende gewoonte in dezelve. Spitst de ooren, lezers! en hoort wat de heer DRESSELHUYS u zegt....

« *In eenige Geldersche steden, is het eene ergelijke gewoonte, dat geen vreemdeling* (NB.) *zich aldaar kan bevinden, zonder op de openbare straat ten « speelbal aan het gemeene volk te verstrekken.*" O tijden! O zeden! roept de Recensent uit met CICERO tegen CATILINA, de consul ziet het... Zulk eene baldadigheid zoude plaats hebben, terwijl iedere Geldersche stad zijne policie-dienaars zijne schouten, zijn burgemeester en raden heeft? — Maar het komt nog erger. *Niet alleen zijt gij een speelbal van het gemeen, maar gij wordt soms grovelijk door hetzelve beleedigd!* Zijn wij dan in eens, sedert den Belgischen opstand, tot middeleeuwsche duisternis en domheid teruggekeerd? Of heeft de heer DRESSELHUYS zoo iets zelf ondervonden? Moeten wij ons hem verbeelden een speelbal van gemeene jongens, grovelijk door hen beleedigd, terwijl hij Gelderlands steden bezoekt?

De heer DRESSELHUYS heeft er nog niet genoeg van gezegd. Aldus gaat hij voort: « *Boezemt uw voorkomen eenig ontzag in, dan komt gij er af door van « verre of in het gezigt uitgejouwd en uitgelagchen te worden,* (NB. Welk eene onbegrijpelijke tegenstrijdigheid: *Men boezemt ontzag in, en wordt uitgejouwd*) « *is dit echter het geval niet, zijt gij eenigzins mismaakt, of onderscheidt gij u door eene bijzondere kleeding, dan loopt gij gevaar met drek naar het hoofd gesmeten te worden.*" Hebt gij dat waarlijk ondervonden DRESSELHUYS! hebt gij het gezien of er van hooren spreken? Ging het u misschien ook als de knaap, die eerst *vijftig vossen gezien* had, maar naderhand verzekerde, *in het bosch althans iets te hebben hooren ritselen.* Welk eene gruwelijke, onmenschelijkheid! een eenigzins mismaakt mensch wordt in *Gelderland* op de straten, mishandeld?! Dat wordt zoo maar gedrukt, en uit *Tiel* naar *Holland* gezonden! — Geen ongelukkige zal zich meer in uwe steden wagen, o *Gelderland*! sinds DRESSELHUYS zulke opmerkingen gemaakt heeft.

Maar, is er dan, vraagt gij, geen regt te vinden in de Geldersche steden? Neen! de heer DRESSELHUYS verzekert: « *hoewel deswege reeds op verschillende « plaatsen herhaalde klagten zijn ingekomen, schijnt het moeijelijk deze ongeoorloofde baldadigheid tegen te gaan.*" Welk eene politie! Is dat dan uwe hooggeprezene goede orde, die gij handhaaft, gij zoo goed bezoldigde heeren?

Wij hopen, ter eere der Geldersche steden, dat de heer DRESSELHUYS zich in een romantisch-poetisch oogenblik heeft laten vervoeren, en deze opmerking een droom zijner verbeelding zij.

(*) NB. Eenige jaren na den Belgischen opstand, en dus nog niet lang geleden.

Wij, van onze zijde, kunnen de verzekering geven, nooit iets gehoord of gezien te hebben, dat van verre slechts eenige aanleiding tot zoodanige onwaarachtige beschuldiging geven kan.

Sicamber.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 24 Maart 3 El 3 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 35 D.
Den 25 Maart 3 El 1 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 20 D.

Heden avond is overleden mijne hartelijk geliefde Echtgenoote *ANNA GESINA TOE WATER*, in het 56ste jaar van haar leven, het 32ste van onze gelukkige Echtvereeniging.

HAARLEM, den 20sten Maart. 1836.

A. VAN DEN ENDE.

Nabestaanden, Vrienden en Bekenden gelieven, wegens derzelver uitgebreidheid, deze openlijke aankondiging te houden ook voor eene bijzondere aan hun gerigt.

ZUTPHEN, den 16den Maart 1836. Heden avond overleed alhier, tot groote droefheid van hare nagelatene betrekkingen, Mejufvrouw *GEERTRUID HENDRIKA HOOFTS*, sedert 18 Augustus laatsleden weduwe van den Heer GERHARDUS THEODORUS BARENBRUGH. — Eenige Kennisgeving.

---

§ § § † † § DE BURGEMEESTER VAN DE GEMEENTE GORSSEL roept hiermede op alle Houders van blijken van Aandeel in de GENERALE RECEPIS VAN GELDERSCHE SCHADEVERGOEDING, ten name van de Gemeente *Almen*, om zich, voor of op den eersten Mei aanstaande, in persoon of schriftelijk, ter secretarie dezer Gemeente te verklaren, met opgave van het bedrag van hun aandeel, of zij genegen zijn, om de Effecten, daaruit gesproten, ten voordeele der belanghebbenden te verkoopen; terwijl diegenen, welke zich binnen den voorschreven tijd niet aanmelden, gehouden zullen worden in den verkoop te hebben toegestemd.

Gorssel, den 23sten Maart 1836.

De Burgemeester voornoemd,
J. A. DE VULLER.

---

† † † † † § De Notaris *KOLFSCHOTEN*, te *Arnhem*, zal op Maandag den 28sten Maart 1836, des avonds om 6 uren, ten Huize van den Heer *SANDERSLEBEN* in het *Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, publiek bij toeslag verkoopen, een ZEER GROOT wel onderhouden HEERENHUIS en ERVE met ruime OPENE PLAATS en TUIN, staande binnen *Arnhem* in de *Weverstraat*, gemerkt Wijk C No. 51, bewoond door den Heer *W. KUYCK*. Breeder bij vroegere annonces omschreven; bij inzet met de hoogen gebragt op . . . . ƒ 6520.

Voormeld perceel kan 1o. Mei 1836, vrij van huur, worden aanvaard: ter bezigtiging vervoege men zich bij den Heer bewoner, en, om informatien, ten Kantore van voormelden Notaris in de Rijnstraat.

NB. *In een vroeger nommer is, in deze zelfde aankondiging, verkeerdelijk gesteld geworden:* Donderdag *den 29. Maart, moest zijn als boven,* Maandag, *en des avonds ten 6, in plaats van ten 9 uren.*

---

§ † § † † In eene voorname stad van *Gelderland* wordt een zeer net ingerigte WINKEL VAN MODEGOEDEREN, ter overneming, aangeboden. — Adres, met *franco-brieven*, onder de letters C. A. bij den Boekdrukker *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

---

§ † † § † § Op den 30sten dezer maand, des middags ten drie ure, zullen aan het *Lekskesveerhuis*, bij *Wageningen*, publiek verkocht worden:

35 perceelen SCHOTWILGEN, zeer geschikt voor KLOMPENMAKERSHOUT, staande in eene Weide aan *Oordsteeg*, en in eenen pas voor aan den afweg in *de Nude*; alles onder *Wageningen* voornoemd.

Informatie te bekomen ten kantore van de Notarissen *D. BEEK* en Mr. *H. B. VAN DAALEN*.

---

† § † § § UIT DE HAND TE KOOP, en in persoon of met franco brieven, te bevragen bij den Notaris *ROSENTHAL*, te *Velp*; ongeveer 90 Roeden BOUWLAND, gelegen te *Velp*, in de nabijheid van den Straatweg, zeer geschikt tot aanleg van een Buitenverblijf.

Te Koop,

Eene moderne en weinig gebruikte CALECHE; te bevragen bij den Heer *HENSEL*, Mr. Zadelmaker te *Zwolle*.

---

§ § † † § † De Ondergeteekende heeft de eer, ter kennis van het kunstminnend publiek te brengen, dat hij, met de Heeren Gebroeders *EICHHORN*, op Maandag den 28sten dezer maand, in het locaal van den Schouwburg alhier, een CONCERT, zal geven, volgens daarvan uitgegeven Programma.

Zutphen den 25. Maart 1836.

J. F. W. HESS.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.